

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Fritidspedagogens arbetssätt i arbetet med nyanlända barn

En kvalitativ studie om fritidspedagogers arbetssätt med nyanlända barn i fritidshem
med fokus på svårigheter

Assil Abd

2018

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Pedagogik
Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem

Handledare: Johan Liljestrand
Examinator: Peter Gill

Abstract

Studiens syfte var att undersöka fritidspedagogens arbetssätt med nyanlända barn i fritidshem. Frågeställningen var vilka arbetssätt fritidspedagogerna har i arbetet med nyanlända barn i skolan och fritidshem med fokus på svårigheter.

Studien bygger på en kvalitativ forskningsstrategi, där samtalsintervjuer har använts som metod till genomförandet av denna undersökning. Under resultatet framkommer det att relationsbyggande genom samlingen, spel och lek används som arbetssätt för att lösa svårigheterna i arbetet med de nyanlända barnen inom olika områden såsom; språk, kontakt och kommunikation, integration och samverkan med vårdnadshavare.

Resultaten visar att fritidspedagogerna arbeta mest på ett pedagogiskt sätt för att utveckla de nyanlända barnen.

Nyckelord: Fritidshem, integrering, kommunikation, nyanlända barn, språk.

Keywords: Afterschool program, communication, Integration, languages, newly arrived children.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställning	2
3. Bakgrund	3
3.1 Styrdokument om nyanlända barn.....	3
3.2 Forskningsöversikt.....	4
3.3 Nyanlända barns svårigheter och möjligheter i stödmaterial.....	5
3.4 Integrering av nyanlända barn i fritidshem.....	6
3.5 Samverkan med nyanlända vårdnadshavare.....	6
Sammanfattningsvis.....	7
4. Metod och material	7
4.1 Urval.....	8
4.2 Etiska aspekter.....	8
4.3 Genomförande.....	9
4.4 Databearbetning.....	10
5. Resultat	10
5.1 Att hantera språksvårigheter.....	11
5.2 Att hantera kontakt och kommunikationssvårigheter.....	12
5.3 Att hantera integrationssvårigheter.....	13
5.4 Att hantera svårigheterna i samverkan med barnens nyanlända vårdnadshavare.....	14
6. Diskussion	15
6.1 Resultatdiskussion.....	15
6.2 Metoddiskussion.....	16
6.3 Vidare forskning.....	17
7. Referenser	18
7. Bilagor	20
bilaga I.....	I
bilaga II.....	II

Tack!

Jag vill tacka min handledare Johan Liljestrand för all hjälp och handledningen som jag har fått under detta arbete. Tack för alla respondenter som har varit en viktig del av denna studie. Jag vill tacka också Tiina Palm för språkhjälpen som jag har fått av henne i detta arbetet, du var väldigt hjälpsam. Stort tack till alla de lärare och LLU:re som har givit mig en stor del av deras erfarenheter och kunskaper under dessa tre år. Slutligen tackar jag min familj, släktingar och kompisar för allt stöd som har jag fått för att göra klar min utbildning!

1. Inledning

Under den flyktingvågen har Sverige mottagit en stor del familjer som kommer från olika länder, de kallas för nyanlända familjer. De familjerna har ofta annan bakgrund, kultur, tradition, andra värden och normer. Majoriteten av nyanlända människor upplever olika svårigheter när de flyttar till ett annat land, på grund av förändringarna som händer i deras liv. Nyanlända elever enligt skolverket (2016) ses eleverna som nyanlända är det de nyanlända i fyra år efter att eleverna påbörjat skolgång i svensk skola. Efter de första fyra åren behöver eleverna fortsatt stöttning utifrån sina behov och förutsättningar, insatserna för de nyanlända och flerspråkiga eleverna är därför ett långsiktigt arbete. Vidare enligt Skolinspektionens definition av nyanlända elever är det de elever som inte har svenska som modersmål och inte heller behärskar det svenska språket och som anländer nära skolstarten eller under skoltid. (Skolinspektion 2009). Dessa definitioner om nyanlända elever visar att många av dem har svårigheter med svenska språket.

Eftersom skolan och fritidshemmet är två verksamheter som tar emot en stor del nyanlända barn, ingår också uppdraget att utveckla deras kunskaper, språk och förmågor och att integrera dem i övriga elevgrupper. Skolverket (2011) visar att det finns problem med att hantera nyanlända barn i skolan och på fritidshem, till detta står det att 26 procent av eleverna med en annan bakgrund upplever att de ofta blir orättvis behandlade av någon vuxen på skolan (Skolverket, 2011 reviderad 2016) samt upplever de nyanlända elever utmaningar med att hantera sin nya livssituation, speciellt de som har svårigheter med språk och kommunikation. Enligt skolverket (2016) har antalet nyanlända elever i grundskolan ökat med 27 procent (läsåret 2016–2017, från 62 400 till 79 400).

Ett av fritidshemmets mål är att nyanlända barn ska integreras och stödjas för att utveckla sina kunskaper och förmågor. Därför har fritidspedagogerna ett uppdrag med att ta emot de nyanlända barnen och bidra till deras utveckling. På grund av detta har jag valt att undersöka fritidspedagogernas arbetssätt i arbetet med nyanlända barn med fokus på svårigheter.

2.Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att ta reda på vilka arbetssätt som några fritidspedagoger har i arbetet med nyanlända barn i fritidshem.

Frågeställning:

- Vilka arbetssätt har fritidspedagogerna i arbetet med nyanlända barn i fritidshem med fokus på svårigheter.

3. Bakgrund

Bakgrunden kommer att beskriva nyanlända barns/ elevers svårigheter i skola och fritidshem utifrån styrdokument, forskningsöversikt, och stödmaterial. Samt bakgrunden beskriver hur fritidspedagoger borde arbeta med nyanlända barn, och deras vårdnadshavare, i fritidsverksamhet.

3.1 Styrdokument om nyanlända barn

I Sverige finns det en skollag som innehåller lagar och bestämmelser gällande skolväsendet. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet står det att skolan har ett uppdrag med att *”undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper”* (skolverket, 2011 reviderad 2016, sid. 8). Det menar att alla barn ska få lärandestöd med hänsyn taget till deras specifika behov och bakgrund, samt att möjligheterna ska anpassas till varje barns förutsättningar och behov. Vidare visar läroplanen för fritidshemmet ett syfte till barnen med annat modersmål, det står *”... Dessutom ska undervisningen sträva efter att på olika sätt skapa möjligheter för elever med annat modersmål än svenska att använda både svenska och sitt modersmål. Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksform”* (skolverket, 2011 reviderad 2016, sid. 24–25). Därför ska fritidspedagogerna anpassa möjligheterna för att alla elever, även de som har ett annat modersmål än svenska, ska kunna uttrycka sig på det språk de kan.

Skolverket (2011) visar att nyanlända barn och ungdomar skulle få stöd och kompetensutveckling för att skapa bättre förutsättningar, detta bidrar till att ge dem en utbildning av hög och likvärdig kvalitet och likvärdighet (skolverket 2011)

Regeringskansli (2014) förklarar åtgärderna som gäller för nyanlända elever med att de inom två månader från första gången de har tagits emot i skolväsendet placeras i en årskurs med hänsyn till elevens ålder, förkunskaper, och personliga förhållanden i övrigt (Regeringskansli 2014).

FN:s konventioner om mänskliga rättigheter, i artiklarna 13 och 14 står att var och en har rätt till att fritt förflytta sig och välja bostadsort inom varje statsgräns, och att var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse. Vidare i artikel 26 står

det att alla människor har rätt till utbildning, och den ska vara obligatorisk och kostnadsfri på de elementära och grundläggande stadierna, samt att vara tillgänglig och öppen för alla med övriga studier. (FN:s konventioner om rättigheter 2006).

I allmänna råd för mottagande i grundsärskolan och gymnasiesärskolan står en förklaring om skollagen, det står så här ” Av 3 kap.3 § skollagen följer att barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningsmål” (Skolverket, I allmänna råd för mottagande i grundsärskolan och gymnasiesärskolan 2013) det betyder att personalen ska kunna konstatera barns behov först och främst, efter det ska barnen få stimulering och stöd från personalen utifrån sina behov respektive förutsättningar.

Enligt allmänna råd för fritidshem (2014) står det att elever som har ett annat modersmål än svenska ska utvecklas genom att ha en fungerande modell för resursfördelning. Vidare står det att personalens utbildning och kompetens är avgörande för kvaliteten i fritidshemmet. Rätt utbildning och kompetens leder till en god kvalitet i arbetet vilket innebär att fritidspedagogerna kan planera och genomföra en pedagogisk verksamhet (Skolverket 2014).

3.2 Forskningsöversikt

Juvonen (2016) pekar i en artikel att mångfalden av barns kulturer i skolan och integreringen av de nyanlända barnen leder till goda resultat. Vidare förklarar författaren att finns det en stor brist på utbildade och behöriga lärare i svenska som andra språk, det leder till en låg språkutvecklingsnivå för nyanlända elever (Juvonen 2016).

I en annan artikel visar Nilsson Folke (2017) på att nationella och internationella forskningsresultat visar att nyanlända elevers utbildning domineras av tre delvis överlappande perspektiven som fokuserar på rättigheter, språk samt levda erfarenheter och livsberättelser (Nilsson Folke 2017).

Vidare i en annan artikel sammanfattar författarna Edling och Francia (2017) forskningsresultat med att nyanlända barn har samma rättigheter och skyldigheter precis som andra barn i skola och fritidshem. Det vill säga att även de nyanlända barnen ska följa och tillämpa skolans regler samt att de ska få tillräckliga information om sina

rättigheter i lärandet. Vidare förklarar författarna att de nyanlända barnen har rätt till vård och omsorg, och deras vårdnadshavare har rätt att ta kontakt med verksamhetens personal. Angående nyanlända barns bakgrund i skola och fritidshem beskrevs det i samma forskning att det är viktigt att ta hänsyn till nyanlända barns bakgrund snarare än att behandla dem enligt deras ursprung i landet (Edling och Francia 2017).

Magnusson (2017) skriver i en rapport om utbildningen för nyanlända elever, att det är viktigt att genomföra en kartläggning som ska ligga till grund för varje undervisande lärares planering av den undervisning de nyanlända får, men resultaten visar att skolorna inte gör rätt kartläggning av de nyanlända elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter (Magnusson 2017).

I en internationell forskning som De Coster och Isabelle (2009) tar upp nyanlända barns integration i skolan förklaras några europeiska länders mottagande av nyanlända barn i skolan. Sammanfattning av resultatet var att länderna som omtalades i forskningen, såsom Spanien, Tyskland, Bulgarien m.fl. visar att nyanlända barn har rätt att integreras i det nya samhället enligt respektive landets lag som de befinner sig i. Vidare visar resultaten att dessa länder underlätta integreringen genom att barnen får undervisning och stöd på sina modersmål, detta bidrar till att öka trygghetskänslan hos barnen samt deras familjer (De Coster, Isabelle 2009).

3.3 Nyanlända barns svårigheter och möjligheter i stödmaterial

Nihad Bunar (2010) skriver att nyanlända elever upplever utmaningar, svårigheter och möjligheter för både individerna och deras familjer, och för skolan och dess personal. Författaren förklarar svårigheter med att om en skola har över 70% utländska, leder det till så kallade negativa sammansättningseffekter för betygspresentationer och elevutflödet. Författaren menar att stora grupper av utländska elever i skolan kan påverka lärandenivåer och arbetets metoder på ett negativt sätt, på grund av elevernas brist i svenska språkets kunskaper leder det till problem som följer med i undervisningen (Bunar 2010). Bland annat kan svårigheterna med språket kan utgöra risk för elevens utveckling, eftersom man genom språket kan uttrycka sig och kommunicera med andra. Strandberg (2009) skriver att genom språkliga samspel få barn och ungdomar kontakt och sociala interaktioner med varandra.

Angående möjligheterna som nyanlända har i skolan förklarar Bunar (2010) det så här ”*de nyanlända bidrar till att göra den svenska skolan mer präglad av mångfald med en variation av språk, etniciteter, kultur, relationer, och nationalitet*” (Bunar 2010 sid. 10). Mångfald av elever ger möjligheter att använda de kulturella verktygen att lära sig från varandra.

3.4 Integrering av nyanlända barn i fritidshem

Det finns inte någon fullständig definition om integrationsbegreppet och dess betydelse, men den allmänna definitionen enligt Information om Sverige hemsida är att göra minoriteter delaktiga i majoritetssamhället, det betyder att alla ska känna sig som en del av det stora samhället oavsett kulturell, religiös eller etnisk bakgrund (<https://www.informationsverige.se/Svenska/Samhalle/Samhallsorientering/Sidor/Den-svenska-integrationspolitiken.aspx>). Enligt Nilholm (2006) beskrivs integreringen med att delarna ska passas in till det som är organiserat utifrån delarnas egenskaper. När det gäller skolans verksamhet innebär det att skolan ska anpassa villkor utifrån att elever är olika (Nilholm 2006).

Tiia Ojala (2016) skriver att nyanlända elever ska umgås med andra elever och inte bara med andra nyanlända på fritiden. Fritidsgården (fritidshem) är en verksamhet där alla elever får leka och umgås med varandra, samt att fritidspedagogerna kan planera gruppaktiviteter som hjälper alla elever att mötas och ta kontakt med varandra. Det betraktas som ett sätt till integrering i fritidshemmets verksamhet (Ojala T 2016).

3.5 Samverkan med nyanlända vårdnadshavare

Samverkan med elevs vårdnadshavare är ett samarbete som sker mellan fritidshemspersonal och barns vårdnadshavare, enligt allmänna råd för fritidshem står så här ”*det är viktigt att personalen i fritidshemmet informerar elevernas vårdnadshavare om fritidshemmets syfte och mål, samt hur personalen i fritidshemmet konkretiserar målen i det pedagogiska arbetet*” (allmänna råd för fritidshem 2014 sid. 40) detta ger vårdnadshavare möjlighet att känna sig trygg för sitt barn i verksamheten.

Föräldrarna också har ett ansvar att informera fritidshemmets personal om barns bakgrund (skolverket,2010) som till exempel barns intresse, behov, starka sidor, vilket område behöver utvecklas osv. då har föräldrarna rätt till att lämna sina åsikter och synpunkter för att kunna få bästa möjligheter för deras barns utveckling.

När det gäller nyanlända vårdnadshavare upplever några lärare att nyanlända föräldrar inte är engagerade i sina barns utveckling, men Bouakaz (2015) relaterar det till olikheter i bakgrund och erfarenheter det kan vara; förtroende för den svensk lärare, att det är förbjudet i hemlandet att lägga sig i lärarnas arbete, eller att de inte vågar inte att komma fram med synpunkter till lärarna. Men ändå skulle den svenska skolan kunna förbättra samverkan med nyanlända vårdnadshavare genom att vara tydligare och ge mer information om skolan och eleverna (Ojala T. 2016).

SAMMANFATTNINGSVIS: forskningsöversikten visar att nyanlända elever ska utvecklas, integreras och stöttas utifrån deras behov och förutsättningar. Vidare visar den att personal ska ta hänsyn till barns bakgrund och ge dem undervisning på deras modersmål, detta sätt hjälper nyanlända barnen att lära sig svenska språket.

Styrdokumentet anger att alla elever har rätt till utbildning, och att eleverna ska utvecklas och stimuleras utifrån elevens enskilda behov. Fritidshemmets verksamhet samt fritidspedagogerna ska anpassa möjligheterna utifrån nyanlända barns behov och intresse för att kunna utveckla dem, med hänsyn till deras bakgrund, erfarenheter, språk och egenskaper, det kan vara en utgångspunkt till barns utveckling. Vidare står det att undervisningen på olika sätt ska skapa möjligheter för elever med annat modersmål än svenska, att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer.

Bakgrunden visar att nyanlända elever har olika svårigheter i skola och fritidshem såsom; språket, integration samt kontakt och kommunikation.

Jag kommer att jämföra dessa svårigheter med de svårigheter som kommer fram i intervjuerna.

4. Metod och material

Syftet med denna studie är att undersöka fritidspedagogernas arbetssätt i arbetet med nyanlända barn därför har jag valt kvalitativ samtalsintervju som metod till denna undersökning (Bryman 2011). Genom intervjuerna ska respondenterna ange sina uppfattningar och egna erfarenheter i arbetssätt till nyanlända elever detta skulle vara komplicerat att beskriva med en enkät. I denna del beskrivs hur urvalet av skolor har gjorts, genomförandet, dokumentationsmetod, etiska aspekter samt karakterisera materialet som har använts i denna studie.

För att få tillförlitlighet i denna studie har jag använt mig av metoden som framgår i Ejvegård (2003) som förklarar två begrepp som mäter forsknings tillförlitlighet, dessa är *reliabilitet* och *validitet*. Reliabilitet kan även benämnas tillförlitlighet, det är ett mätinstrument för tillförlitlighet av forskningen, det innebär att mätningar som görs skall frambringa samma resultat vid olika tillfällen (Ejvegård 2003). Validitet betyder att forskaren mäter det som skulle mätas, med andra ord att validitet betyder giltighet, alltså att mäta det som gäller i arbetet. För att uppfylla dessa krav har alla respondenterna från de två olika kommunerna fått liknande missiv och intervjufrågor, detta för att kunna bedöma om resultaten av denna studie skulle vara liknande.

4.1 Urval

Denna studie riktar sig mot fritidshemmets verksamhet. För att få svar och relevant information om undersökningens frågeställning om vilka arbetssätt fritidspedagogerna har i arbetet med nyanlända barn i fritidshem, med fokus på svårigheter, har jag besökt två olika skolor från två olika kommuner. Anledning till urvalet med just dessa skolor var att skolorna har många elever med annan etnisk bakgrund än svenska. Respondenternas antal var fem fritidspedagoger (kvinnor) som har erfarenhet av arbetet med nyanlända barn.

4.2 Etiska aspekter

Enligt vetenskapsrådet (2002) bör samtalsintervjuer följa fyra forskningsetiska principer, som jag tillämpade med respondenterna, de principerna är;

- **Informationskravet**, innebär att deltagarna ska få information om undersökningens syfte samt deras roll i undersökningen. Att deltagandet är frivilligt och att de intervjuade har rätt att hoppa av studien om de önskar. I enlighet med detta har jag meddelat respondenterna om undersökningens syfte (fritidspedagogens arbetssätt med nyanlända barn), samt att det är frivilligt och de får hoppa av studien om de önskar.
- **Samtyckeskravet**, innebär att deltagarna har rätt att i undersökningen bestämma över sin medverkan. Det som är viktigt i samhällsvetenskaplig forskning är att undersökningsspersonerna ska få så god information att de på goda grunder kan

acceptera eller avböja. Enligt detta har respondenterna fått all viktig information om undersökningen på ett tydligt sätt via ett missiv (kontaktbrev).

- **Konfidentialitets kravet:** innebär att deltagande i undersökningen ska behandlas konfidentiellt. Enligt detta förklarade jag i missivet att respondenternas personliga uppgifter och svar ska behandlas anonymt.
- **Nyttjandekravet:** innebär att uppgifterna som samlades in bara ska användas för undersökningens syfte. Även det fick respondenterna veta om genom missivet.

Utifrån dessa principer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitets kravet och nyttjandekravet har etiska aspekter genomfördes genom missivet som skickades till respondenterna via e-post innan intervjuens genomförande

4.3 Genomförande

För att genomföra undersökningen kontaktades respondenterna via deras e-post för att få deras godkännande för studien. Ett missivbrev med information om studien skickades till respondenterna, med information om vem jag är och vad undersökningen syftar till. Missivet beskriver de forskningsetiska principerna som gäller i studien, detta är viktigt för att respondenterna ska upplysas om mina skyldigheter som forskare och deras rättigheter som respondenter. Vidare står det hur vi ska gå vidare för att utföra intervjun om de är intresserade, samt mina och handledarens kontaktuppgifter. I intervjuguiden bifogas frågeställningen och intervjufrågorna, jag hade tre bakgrundsfrågor och sju intervjufrågor.

Alla respondenterna har fått samma frågor, intervjufrågorna var öppna, då kunde respondenterna med stor möjlighet att utforma svaren och inte besvara bara med ja eller nej. Respondenten som har arabiska som modersmål fick intervjufrågorna på svenska men jag fick svaren på arabiska som gjorde intervjun lättare och tydligare för båda. Intervjuerna genomfördes i lugn miljö under rasttider eller efter avslutad arbetstid, platsen var i personalrummet eller i ett klassrum. Mobiltelefonen användes i undersökningen för inspelning av intervjun, det för att inte missa viktig information för studien och för att förkorta intervjuens tid.

Varje intervju tog cirka 30 minuter att göra. Jag som intervjuare lyssnade aktiv på vad respondenterna berättade, i enlighet med Bryman (2011) som förklarar att en god lyssnare kan få ett bättre resultat samt ge respondenterna ett lugnande intryck.

4.4 Databearbetning

Datasamlingen behandlades direkt efter varje intervjutillfälle. Transkriberingen tog tid att göra, särskilt några ord som var svåra att tyda. Genom transkriberingen togs alla ord bort som var överflödiga, oviktiga och utan relevans i studien. Intervjuerna lyssnades noggrant igenom och skrevs i ett Worddokument, respondenternas svar indelades i kategorier som skrevs utifrån intervjuens resultat, fritidspedagogernas svar jämfördes och undersöktes enligt vilka svar som skilde sig och vilka som var gemensamma. I resultatdelen presenteras fritidspedagogernas uppfattningar om arbetet med nyanlända barn utifrån deras erfarenhet, utbildning och deras dagliga upplevelser i verksamheter.

5. Resultat

I denna delen ska resultatet redovisas utifrån de resultat som har framkommit efter bearbetning av intervjumaterialet. För att underlätta förståelsen av resultatet för läsarna ska den presenteras genom att dela in det i fyra kategorier som kan kopplas till frågeställningen. I den ena skolan har fler än hälften av de inskrivna elever annat modersmål än svenska, den andra skolan har ett mindre antal nyanlända elever. Undersökningen syftar till fritidspedagogernas arbetssätt med nyanlända barn med fokus på svårigheter, därför har jag valt att se helheten och inte jämföra mellan verksamheterna. Respondenternas och fritidshemmens namn ska vara anonyma, på grund av det bokstäverna (A, B, C, D, E) och siffrorna (1,2) har använts istället för riktiga namn på både personal och verksamheter.

Fritidspedagogen A

En utbildad fritidspedagog som arbetat i förskoleklassen och fritidshem i 7 år.

Fritidspedagogen B

En utbildad fritidspedagog som arbetat i åk 1–3 och fritidshem i 12 år

Fritidspedagogen C

En utbildad förskollärare som arbetat i förskoleklass och fritidshem i 10 år

Fritidspedagogen D

En utbildad fritidspedagog/ språkstöd (arabiska) som arbetat med åk1-3 och fritidshem i 7 år.

Fritidspedagogen E

En utbildad fritidspedagog som arbetar i förskoleklass och fritidshem i 24 år

5.1 Att hantera språksvårigheter

Det handlar om hur och på vilket sätt fritidspedagogerna arbetar med nyanlända barns svårigheter i svenska språket, vad använder de för hjälpmedel för att utveckla detta område hos dem.

Samtliga intervjuade fritidspedagoger anser att det största utmaningen i arbetet med nyanlända barn är språket, eftersom språket hjälper en att kan förstå och uppfatta vad som händer i omgivningen. Fritidspedagogerna arbetar hårt under den första perioden med att utveckla de nyanlända barns språkkunskap.

Språket är en nyckel till det nya landet som man flyttar till, med denna nyckeln kan man öppna många dörrar (D).

Fritidspedagogerna arbetar med att hitta olika aktiviteter som hjälper barnen att träna på svenska språket. Genom att lyssna och tala nya ord lär dem sig språket. Under samlingen berättar fritidspedagoger om dagens schema och de viktiga aktiviteterna genom att använda bildstöd som hjälper dem att förstå vad orden betyder.

På detta sätt ska nyanlända barnen känna trygghet samtidigt som de lär sig språket.

Vidare berättar en fritidspedagog att språkstödets personal spelar en stor roll i barns utveckling av språket, genom att tolka och översätta nästan varje ord som sägs i gruppen till deras modersmål, det hjälper barnen att lära sig snabbare än i vanliga fall.

Men en fritidspedagog på den andra verksamheten tycker att nyanlända barn lär sig svenska språket snabbare och på ett bättre sätt när de får hjälp endast på svenska, detta gör barnen nöjda att använda svenska språket och delta med de andra i gruppen.

Tiden som nyanlända barn behöver för att lära sig svenska språket varierar. Det beror på vad har de för modersmål och hur länge har de bott här i Sverige, samt deras bakgrund i hemlandet som påverkar på deras utveckling av språket.

5.2 Att hantera kontakt och kommunikationssvårigheter

Inom detta område ska deltagarna förklara det grundläggande arbetssättet med att hantera kontakt och kommunikationssvårigheter hos nyanlända barn.

Samtliga fritidspedagoger anser att det är svårt med kontakt och att kommunicera med nyanlända barn i början på grund av svenska språket som saknas. Därför fritidspedagogerna förklara att bildanvändning är grundläggande i kommunikeringen med nyanlända barn som inte kan svenska språket än.

Vi jobbar aktivt med bilder för att visa barnen vad pratar vi om, detta kallas för bildspråk som användas istället för talspråk. Detta är lättaste sättet för barnen att se vad som finns på bilden och förstår vad vi säger (C).

Men det är inte möjligt att använda bildstöd i alla situationer, därför använder fritidspedagogerna teckenspråk och kroppsspråk tillsammans med talspråket för att kontakta dem. Fritidspedagog (E) berättar att de nyanlända barnen kommunicera med andra barn genom enkla spel som inte behöver så mycket tolkning som t.ex. Memory, (X vs O), schack och lägga pussel. Ibland blir det svårt för dem som inte kan svenska språket ännu att ta kontakt med andra barn. När ett nyanlänt barn vill vara med i en lek eller spel och det blir svårt att förstå reglarna, bör det en av personalen vara med och försöka att förklara reglarna för dem på något sätt.

Angående konflikter berättar (A) att det är svårt att lösa dem endast genom kroppsspråk, därför brukar de be om hjälp att tolka av någon annan som har samma modersmål, det kan vara ett barn eller en vuxen som arbetar i verksamheten, de använder alla möjligheter för att lösa konflikter och barnen inte ska känna sig orättvist behandlade.

Samtliga fritidspedagoger anser att mångfald i verksamheten ger barnen en möjlighet att lära känna varandras kultur, det är väldigt intressant för barnen att prata om deras hemland, var de kommer ifrån och vilket språk de talar. Fritidspedagogen (A) säger:

Barnen är alltid nyfikna, de tycker att det är intressant att samla information om olika länder. När barnen pratar om sitt land, detta ge dem förtroende på sig själva och känner sig stolta över sitt hemland (A).

Det betraktas som ett sätt som hjälper barnen att bygga bra relationer med varandra. Vidare berättar fritidspedager att de begagnar sig av samlingen för att kommunicera de nyanlända barnen genom att stimulera dem att våga prata och säga några ord som de kan.

5.3 Att hantera integrationssvårigheter

Inom detta område ska deltagarna förklara hur de arbetar med att hantera integrationssvårigheter i verksamheten med nyanlända barn. Bland annat vad fritidspedagogerna gör för att integrera nyanlända barn i grupper med de andra.

Fritidspedagogerna berättar att nyanlända barn ska känna trygghet och förtroende för personalen, då blir det lättare att lära sig och våga ta kontakt med andra barn. (A) anger att det är viktigt att personalen har bra information om barnens bakgrund, om hen är framåt eller inte eftersom personalen ska bemöta barnen på en social och känslomässig nivå. Vidare säger pedagogen (E) att:

Snälla ord som kan uttryckas med kroppsspråket är ett sätt som ger nyanlända barn trygghet, när de känner sig trygga då kan de lära sig och ta emot olika kunskaper. Vi arbetar främst med att nyanlända barn ska känna sig trygga i verksamheten, detta är bästa sättet att integrera dem i grupper (E).

Fritidspedagogen och språkstödet (D) berättar om sin roll i arbetet med integrationen av nyanlända barn. Hon upplever att nyanlända barn känner mer trygghet när hon bemöter dem och talar samma språk. I början är det svårt för dem att veta verksamhetens regler och dagliga rutiner, därför har hon ett ansvar med att förklara för dem reglarna och vad som gäller i verksamheten, samt har hon en stor roll med att lösa konflikter genom att tolka problemet. Vidare förklarar kollegan (E) om att samarbetet med ett språkstöd ger verksamheten väldigt bra resultat, genom att observera, diskutera, och lyssna på deras åsikter och lösa problemen, eftersom barnen är mer aktiva och vågar uttrycka sina åsikter för de som har samma språk.

Vid indelning av grupper utgår alla fritidspedagogerna utifrån barnens behov och intresse, då ser de vilka barn som trivs bra med att leka tillsammans med eller med de som har samma modersmål. Men efter en vis period blir det viktigt att nyanlända barn integreras med andra som har ett annat modersmål, syftet med detta är att lära sig svenska språket och känna igen andras kultur. Det sker genom att fritidspedagogerna planerar olika

gruppaktiviteter och lekar som stimulera barnen och uppmuntrar dem att ta kontakt och kommunicera med varandra.

5.4 Att hantera svårigheterna i samverkan med nyanlända barnens vårdnadshavare

Samverkan med barns vårdnadshavare är ett samarbete som sker mellan skolan/ fritidspersonal och barns vårdnadshavare för att utbyta information och händelser som handlar om barnen. För att hantera svårigheterna som nyanlända vårdnadshavare har i samarbetet med fritidspersonal, ska fritidspedagogerna berätta om arbetssätt med detta.

Fritidspedagogerna upplever dagliga svårigheter i kontakten med nyanlända vårdnadshavare på grund av brister i språket. Fritidspedagogerna anser att det är viktigt att bemöta vårdnadshavaren varje dag för att utbyta information om barnet och berätta om hur dagens varit. (B) berättar att:

Samverkan med nyanlända föräldrar fungerar bra, i början måste vi få grundläggande information av föräldrarna om barnets bakgrund, det är viktigt för oss att veta vilket språk barnet talar, vilka starka och svaga sidor hen har, vilka behov hen har m.m. vi går igenom detta vid ett samtal med föräldrar, där brukar vi ta hjälp av en tolk.

Vidare upplever personalen på fritidshemmen svårigheter med att förklara för nyanlända om vårdnadshavare fritidshemmets uppdrag, regler och tider eftersom majoriteten av dem inte vet vad fritidshemmets är. Fritidspedagogen (A) säger att:

Det är så synd att många föräldrar, och inte bara nyanlända föräldrar, inte vet vad fritidshemmet har för uppdrag, och hur det bidrar det till barnets utveckling (A)

Därför planerar fritidspedagoger varje termin till en föräldrafika, där får de visa föräldrarna fritidshemmets uppdrag genom att visa dem vad deras barn gör på fritids, vilka aktiviteter de gör samt vilka förmågor och utveckling de får av varje aktivitet.

Några fritidspedagoger anser att nyanlända föräldrar inte vågar fråga eller uttrycka sina egna åsikter om verksamheten på grund av språkbristen, det som fritidshemmets pedagoger göra är att stimulera de nyanlända föräldrarna och uppmuntra dem att våga prata med personalen.

6. Diskussion

Diskussionen ska delas upp i två underrubriker; resultatdiskussion och metoddiskussion. Jag har valt att följa upplägget i resultatet för att läsaren kunna läsa diskussionen lättare.

6.1 Resultatdiskussion

Frågeställningen var att undersöka fritidspedagogernas arbetssätt med nyanlända barn med fokus på svårigheter. Undersökningens utgångspunkt var att nyanlända barn enligt skolverket (2011) ska utvecklas, integreras och stödjas i fritidshemmets verksamhet.

Angående språksvårigheter hos nyanlända barn visar resultaten att fritidspedagogerna planerar olika aktiviteter som hjälper barnen att utveckla det svenska språket, det kan vara genom samlingen, samt lekar och spel. Vidare visar resultaten att språkstödspersonal har en stor roll med att utveckla svenska språket hos de nyanlända barnen. Fritidspedagogerna menar att genom att använda modersmålet som utgångspunkt för att bygga på deras språkkunskaper, detta sker genom att språkstödspersonal tolkar, förklarar och stödjer de nyanlända barnen i verksamheten. Detta arbetssätt sammanstämmer med det som står i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshem (2011) att anpassa undervisningen för kunskapsutveckling utifrån elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Angående kontakt och kommunikationshanteringen visar resultaten att fritidspedagoger mest använder bild, tecken och kroppsspråk för att kommunicera med de nyanlända barnen. Detta arbetssätt följer läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshem (2011) det visar att fritidspedagogerna ska anpassa möjligheterna till varje barns förutsättningar och behov.

Vidare visar resultaten att fritidspedagogerna arbetar med att integrera nyanlända barn i fritidshem genom att skapa trygghet i verksamheten. Fritidspedagogerna menar att tryggheten är en viktig faktor som hjälper nyanlända barn att trivas bra i verksamheten. Samtliga fritidspedagoger uttryckte att stödet som språkstödspersonal ge för de nyanlända barnen visar väldigt gott resultat till integreringen av dem, eftersom de känner sig trygga. Det som samtyckes med De Coster och Isabelle (2009) när deras forskningsresultat visar att integrationen underlättades när barnen får undervisning och stöd på sina modersmål, eftersom detta ökar trygghetskänslan hos barnen samt deras familjer. Vidare planerar

fritidspedagoger gruppaktiviteter och lekar som hjälper barnen att mötas och ta kontakt med varandra. Det som Ojala (2016) menar är att planerade gruppaktiviteter är ett sätt som integrerar barnen i fritidshemmets verksamhet.

Angående samverkanssvårigheter med nyanlända vårdnadshavare visar resultaten att fritidspedagogerna arbetar med detta område genom att planera föräldrafika med syftet att möta den nyanlända vårdnadshavaren och försöker att ta kontakt med dem. Fritidspedagoger tyckte att några vårdnadshavare inte är så aktiva med att ta kontakt med fritidspersonalen, det kan vara på grund av språkbristen eller olikheter av kulturer. Bouakaz (2015) betonar det när hen relaterade svagheten eller bristen av kontakt med verksamhetens personal till bakgrunds olikheter (Ojala T. 2015).

Intervjuresultatet sammanfattas med att fritidspedagoger följer styrdokumentet i arbetet med nyanlända barn, och att de arbetar mest på ett pedagogiskt sätt för att utveckla dem inom olika områden. Lekar, spel, språkstöd, samlingen alla dessa faktorer bildar arbetssättet med nyanlända barnen som spelar stor roll i barnens utveckling. Genom detta arbetssätt ska barnen kunna kommunicera med varandra, och det leder till att de ska lära sig språket och integreras i övriga barnsgrupper. Det betyder att resultaten är överlappande, alltså faktorerna som bildar arbetssättet kompletterar varandra för att hantera svårigheterna i arbetet med nyanlända barn.

Eftersom jag är en utländsk student som utbildar mig till fritidspedagog här i Sverige, anser jag att det är svårt att börja ett nytt liv, samhälle, språk, miljö m.m. Jag tycker att det viktigaste som fritidspedagogerna ska arbeta med, och ta hänsyn till är att de nyanlända barnen framför allt behöver känna sig trygga i det nya samhället för att kunna gå vidare och komma över alla svårigheter. Om ett barn känner sig otryggt i verksamheten, skulle det speglas på ett negativt sätt på barnets utveckling och förmågor, det vill säga att tryggheten är ett väldigt viktigt område som fritidspedagogen ska arbeta med.

6.2 Metoddiskussions

Denna studien utgick från en kvalitativ forskningsmetod, jag har använt mig av samtal intervju. Jag anser att mitt val av metod passade bra för mitt arbete, eftersom de svar som jag har fått kopplades till frågeställningen och mitt syfte. Genom intervjufrågorna har jag

lyckats med att få fram de olika fritidspedagogernas uppfattningar om arbetssätt med nyanlända barn. Om jag hade använt mig av enkäten istället för samtals intervjun skulle jag inte fått lika tydlig information som jag fått under intervjun, eftersom vi nu kunde diskutera varje fråga och fick bättre uppfattning än den som jag skulle fått från enkäten.

Jag valde att inrikta undersökningsfrågan just till arbetet med nyanlända barn eftersom det behöver mer fokus i fritidspedagogernas arbete. I början tänkte jag att undersöka och fokusera mig på både möjligheterna och svårigheterna som fritidspedagoger har i arbetet med nyanlända barn, men tyvärr räckte inte tiden till för att göra en större undersökning.

En av respondenterna som jag intervjuat hade samma modersmål som jag har (arabiska) detta gjorde intervjun lättare, tydligare samt gav oss en möjlighet att fördjupa oss mer i diskussionen angående frågeställningen och intervjufrågor.

Det som var viktigt med att öka tillförligheten i denna studie är att alla respondenterna från skolorna som ligger i två olika kommunerna, har fått samma missiv och intervjufrågor. Studien visade liknande resultat och det betyder att resultaten skulle bli samma om man upprepade studien vid andra tillfällen under samma förutsättningar. Vidare har arbetets syfte lett till frågeställningen som jag har använt mig i denna studie, detta var mätinstrument till studien.

Det jag skulle kunna förbättra i arbetet, är att intervjua ytterligare två eller tre fritidspedagoger som har mer erfarenhet i detta fack för att kunna få fler uppfattningar om fritidspedagogernas arbetssätt med nyanlända barn.

6.3 Vidare forskning

Om jag skulle kunna undersöka vidare inom detta område, skulle jag välja att undersöka både möjligheterna och svårigheterna i arbetet med nyanlända barn i skola och fritidshem. Samt att jämföra mellan skolorna vilka likheter och olikheter de har i arbetet med de nyanlända barnen.

Referenser:

- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Bunar, N. (2010). *Nyanlända och lärande: en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- De Coster, I., & European Commission, E. (. (2009). Integrating Immigrant Children into Schools in Europe: Measures to Foster Communication with Immigrant Families and Heritage Language Teaching for Immigrant Children
- Edling & Francia (2017). Newly arrived pupils and violence: A CDA analysis of political advices regarding strategies and responsibilities for various actors in Swedish education. (2017). *Education Sciences & Society*, (1), 137. doi:10.3280/ess1-2017oa4979
- Ejvegård, R. (2009). *Vetenskaplig metod*. (4. uppl.) Lund: Studentlitteratur
- http://www.manskligarattigheter.se/dm3/file_archive/060621/9649d2011fd4f5bb858acf1419189c67/konventionstexter_pdfversion.pdf
(hämtad 2018-04-12)
- <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2014/12/prop.-20141545/> (hämtad 2018-04-17)
- <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2009/nyanlanda/nyanlanda-elever.pdf>
(hämtad 2018-04-22)
- <https://www.skolverket.se/regelverk/allmanna-rad/allmanna-rad-mottagande-i-sarskolan-1.202383> (hämtad 2018-04-20)
- Juvonen, P. (2016). Nyanländ i den svenska skolan - om mottagning, utbildning och forskning. *Nordand*, 11(2), 93–114. Retrieved from <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-135306>
- Magnusson, U. (2017). Om andraspråksperspektiv i Skolinspektionens granskningar av undervisning för nyanlända elever och andra andraspråkselever. *Nordand*, (1), 62-83. doi:10.18261/issn.2535-3381-2017-01-05
- Nilholm, C. (2006). *Möten?: forskning om specialpedagogik i ett internationellt perspektiv*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Nilsson Folke, J. (2017). *Lived transitions : experiences of learning and inclusion among newly arrived students* (PhD dissertation). Department of Child and Youth Studies, Stockholm University, Stockholm. Retrieved from
- Ojala, T. (2016). *Mötet med nyanlända: vägen till en framgångsrik skolgång*. (1. uppl.) Stockholm: Gothia fortbildning.
- Skolverket (2011) <https://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/nyanlandas-larande> (hämtad 2018-04-10)

- Skolverket (2011). *Organisera för nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/nyanlandas-larande/organisera-for-nyanlanda-elever-1.237657> (hämtad 2018-04-03)
- Skolverket (2013). *Mottagande i grundskolan och gymnasiesärskolan*.
- Skolverket (2014). Allmänna råd för fritidshem
- Skolverket (2016). *Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2017) <https://www.skolverket.se/om-skolverket/press/pressmeddelanden/2017/17-000-fler-nyanlanda-i-grundskolan-1.259336> (hämtad 2018-04-06)
- Strandberg, L. (2009). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. (2. uppl.) Stockholm: Norstedt.
- Sverige. Skolverket (2016). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2016*.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilagor

Bilaga I

missiv:

Hej!

Jag är en fritidspedagogstudent som skriver mitt examensarbete, mitt arbete handlar om fritidspedagogernas arbetssätt med nyanlända barn. Jag skulle vilja jättegärna intervjua dig eftersom du har bra erfarenhet i detta fack. Intervjun är frivillig, och kommer att vara anonym i examensarbetet. Om du är intresserad svara gärna på denna mejl, då kommer jag att boka en tid som passar dig för att utföra intervjun.

Kontaktuppgifter

Namn: Assil Abd

e-postadress: ofk12aad@student.hig.se

handledare: Johan Liljestränd

e-postadress jonlid@hig.se

Bilaga II

Intervjuguide

Fritidspedagogernas arbetssätt med nyanlända barn i fritidshem

Frågeställning:

- vilka arbetssätt har fritidspedagogerna i arbetet med nyanlända barn i fritidshem med fokus på svårigheter.

Intervju

Bakgrundsfrågor:

- Hur gammal är du?
- Hur länge har du arbetat som fritidspedagog?
- Vilka barns ålder arbetar du med?

Intervjufrågor:

- Vad är ditt arbetssätt i arbetet med nyanlända barn?
- Vilka möjligheter ser du i arbetet med nyanlända barn?
- Vilka svårigheter ser du i arbetet med nyanlända barn?
- Hur och på vilket sätt arbetar du med integration av nyanlända barn?
- Hur kommunicerar du med de nyanlända barn som kan inte svenska språket än?
- Hur ser samverkan ut med nyanlända vårdnadshavare?
- Vilka kunskaper anser du att man behöver i arbetet med nyanlända barn?